YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (kuudes jaosto)
17 päivänä kesäkuuta 1998 *

Asiassa C-68/96,

jonka Tribunale di Trento (Italia) on saattanut EY:n perustamissopimuksen 177 artiklan nojalla yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi saadakseen tässä kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevassa asiassa

Grundig Italiana SpA

vastaan

Ministero delle Finanze

ennakkoratkaisun EY:n perustamissopimuksen 95 artiklan tulkinnasta,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (kuudes jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja H. Ragnemalm sekä tuomarit G. F. Mancini ja J. L. Murray (esittelevä tuomari),

* Oikeudenkäyntikieli: italia.

julkisasiamies: C. O. Lenz,
kirjaaja: hallintovirkamies L. Hewlett,

ottaen huomioon kirjalliset huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

— Grundig Italiana SpA, edustajanaan asianajaja Enrico Giammarco, Trento,

— Italian hallitus, asiamiehenään ulkoasiainministeriön diplomaattisten riita-asioiden osaston osastopäällikkö, professori Umberto Leanza, avustajanaan valtionasiamies Ivo M. Braguglia,

— Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehenään oikeudellisen yksikön virkamies Enrico Traversa,

— EFTAn valvontaviranomainen, asiamiehenään oikeudellisten ja kaupallisten asioiden osaston johtaja Håkan Berglin,

ottaen huomioon suullista käsittelyä varten laaditun kertomuksen,

kuultuaan Italian hallituksen ja komission 12.6.1997 pidetyssä istunnossa esittämät suulliset huomautukset,

kuultuaan julkisasiamiehen 15.7.1997 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Tribunale di Trento on esittänyt yhteisöjen tuomioistuimelle 15.2.1996 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 14.3.1996, EY:n perustamissopimuksen 177 artiklan nojalla ennakkoratkaisukysymyksen perustamissopimuksen 95 artiklan tulkinnasta.

2 Tämä kysymys on esitetty Grundig Italiana SpA:n (jäljempänä Grundig Italiana) ja Ministero delle Finanzen (Italian valtiovarainministeriö) välisessä riita-asiassa, joka koski 112 236 330 770 Italian liiran (ITL) suuruisen summan palauttamista laillisine korkoineen, jonka kyseinen yhtiö maksoi audiovisuaalisia ja foto-optisia tuotteita koskevana kulutusverona 1.1.1983 ja 31.12.1992 välisenä aikana.

3 30.12.1982 annetun asetuksen (decreto-legge) nro 953 (Gazzetta Ufficiale di Repubblica Italiana, jäljempänä GURI, nro 359, 31.12.1982), joka myöhemmin korvattiin 28.2.1983 annetulla lailla nro 53 (GURI:n nro 58 säännönmukainen lisäosa, 1.3.1983, julkaistu konsolidoituna versiona GURI:ssa nro 65, 8.3.1983; jäljempänä laki nro 53) 4 §:n nojalla Italiassa oli otettu käyttöön 1.1.1983 lähtien audiovisuaalisia ja foto-optisia tuotteita koskeva kulutusvero. Veroa kannettiin sekä Italiassa valmistetuista tuotteista että tuontituotteista. Italiassa valmistettujen tuotteiden osalta veroa kannettiin arvosta, joka tuotteella oli vapaasti tehtaasta lähtiessään (valore franco fabbrica), kun taas tuontituotteiden osalta veron määrittämisen perusteena oli tavaran tullausarvo vapaasti kansallisella rajalla (valore in dogana franco frontiera nazionale). Verokanta oli vahvistettu tuotteen alkuperästä riippumatta 16 prosentiksi tuotteen arvosta, ja televisiovastaanottimia koski 8 prosentin alennettu verokanta.

4 Ministero delle Finanze oli 23.3.1983 antanut lain nro 53 täytäntöönpanoasetuksen (GURI nro 83, 25.3.1983, muutettu myöhemmin ministeriön 10.6.1983, 23.10.1984 ja 10.4.1985 antamilla asetuksilla, jotka on julkaistu vastaavasti GURI:ssa nro 193,

15.7.1983, nro 303, 3.11.1984 ja nro 92, 18.4.1985; jäljempänä täytäntöönpanoasetus). Tämän asetuksen 2 §:n 7 kohdassa säädettiin, että Italiaan tuotujen tuotteiden osalta niiden tullausarvo vapaasti kansallisella rajalla määriteltiin tuotteiden tullausarvosta 28 päivänä toukokuuta 1980 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1224/80 (EYVL L 134, s. 1) mukaisesti määritetyn tullausarvon perusteella siten, että siihen lisättiin mahdolliset kuljetuskustannukset Italian rajalle sekä siitä vähennettiin tuotteen hintaa mahdollisesti nostavat Italian tullialueella tapahtuvista kuljetuksista tai markkinoinnista maksetut ja maksettavat kustannukset. Täytäntöönpanoasetuksen 2 §:n 5 momentissa säädettiin myös, että Italiassa valmistettujen tuotteiden osalta veron peruste saattoi muodostua niiden myyntihinnasta vähennettynä 35 prosentin kiinteällä osuudella.

5 Lain nro 53 4 §:n 3 momentin toisessa virkkeessä täsmennettiin, että kotimaisten valmistajien oli esitettävä toimivaltaisille viranomaisille veron määrittämiseksi tarvittavat tiedot sisältävä ilmoitus sitä neljännesvuotta seuraavan kuukauden kuluessa, jota ilmoitus koski, ja vero maksettiin neljännesvuosittain toteutuneen audiovisuaalisten ja foto-optisten laitteiden kokonaismyynnin perusteella. Täytäntöönpanoasetuksen 2 §:n 9 momentissa säädettiin maahantuojien osalta, että kulutusvero määrättiin ja kannettiin maahantuonnin yhteydessä tullissa.

6 Kansallinen kulutusvero poistettiin 1.1.1993 lähtien 30.8.1993 annetulla asetuksella (decreto-legge) nro 331, joka vahvistettiin 29.10.1993 annetulla lailla nro 427.

7 Grundig Italiana oli nostanut 22.7.1993 kanteen Tribunale di Trentossa audiovisuaalisten ja foto-optisten tuotteiden kulutusveroa koskevien säännösten toteamiseksi yhteisön lainsäädännön vastaisiksi ja Ministero delle Finanzen velvoittamiseksi palauttamaan yhtiön näiden säännösten voimassaoloaikana maksaman 112 236 330 770 ITL suuruisen summan laillisine korkoineen.

8 Tribunale di Trento katsoi, että asian lopputulos riippui perustamissopimuksen 95 artiklan tulkinnasta, ja lykkäsi asian ratkaisua esittääkseen yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavan ennakkoratkaisukysymyksen:

"Onko EY:n perustamissopimuksen 95 artiklaa tulkittava siten, että siinä kielletään jäsenvaltiota ottamasta käyttöön tai kantamasta sellaista kulutusveroa, josta säädetään 30.12.1982 annetun asetuksen (decreto legge), joka on vahvistettu 28.2.1983 annetulla lailla nro 53, 4 §:ssä ja jonka yksityiskohtaisesta soveltamismenettelystä säädetään 23.3.1983 annetulla valtiovarainministeriön asetuksella, silloin kun kotimaisten tuotteiden ja muista jäsenvaltioista tuotujen tuotteiden veron peruste on erilainen ja kun veronkantomenettelyt poikkeavat toisistaan näiden samojen tuotteiden osalta?"

9 Ennakkoratkaisupyynnön esittämisestä tehdystä päätöksestä ilmenee, että Tribunale di Trento pyrkii selvittämään, onko perustamissopimuksen 95 artiklan vastaista, että jäsenvaltio ottaa käyttöön kulutusveron ja kantaa sitä, jos kotimaisten tuotteiden ja muista jäsenvaltioista tuotujen tuotteiden veron peruste ja veronkantomenettely poikkeavat toisistaan.

10 Aluksi on korostettava, kuten yhteisöjen tuomioistuin on todennut yhteisön oikeuden tulkintaa saman italialaisen lainsäädännön osalta koskevassa asiassa C-130/92, OTO, 13.7.1994 antamassaan tuomiossa (Kok. 1994, s. I-3281, 11 kohta), että pääasiassa kyseessä olevan kaltaista kansallista kulutusveroa on pidettävä perustamissopimuksen 95 artiklan mukaisten sisäisten maksujen yleiseen järjestelmään kuuluvana ja sen yhteensoveltuvuus yhteisön oikeuden kanssa on siten arvioitava tämän artiklan kannalta.

11 Yhteisöjen tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan perustamissopimuksen 95 artiklan tarkoituksena on tavaroiden vapaan liikkuvuuden varmista-

minen jäsenvaltioiden välillä tavanomaisissa kilpailun olosuhteissa poistamalla kaikenlainen suojelu, joka saattaa olla seurausta muiden jäsenvaltioiden tuotteita syrjivien sisäisten maksujen soveltamisesta. Tämä määräys koskee kaikkia jäsenvaltioista tuotavia tuotteita ja myös kolmansista maista peräisin olevia tuotteita, jotka ovat jäsenvaltioissa vapaassa vaihdannassa (asia 193/85, Co-Frutta, tuomio 7.5.1987, Kok. 1987, s. 2085, 25, 26 ja 29 kohta).

12 Tästä seuraa, että verotusjärjestelmä on perustamissopimuksen 95 artiklan kanssa yhteensoveltuva ainoastaan, jos järjestelmä on rakenteeltaan sellainen, ettei se missään olosuhteissa mahdollista maahan tuotujen tuotteiden verottamista kotimaisia tuotteita ankarammin (ks. asia C-152/89, komissio v. Luxemburg, tuomio 26.6.1991, Kok. 1991, s. I-3141, 21 kohta).

13 Arvioitaessa, onko verotusjärjestelmä syrjivä, on otettava huomioon verokantojen lisäksi myös verojen määräytymisperusteet ja veronkantomenettelyt (ks. asia 55/79, komissio v. Irlanti, tuomio 27.2.1980, Kok. 1980, s. 481, 8 kohta). Jokaisen veron todellinen vaikutus toisaalta kotimaiseen tuotantoon ja toisaalta tuontituotteisiin on nimittäin ratkaiseva vertailukriteeri 95 artiklaa sovellettaessa. Vaikka verokanta olisi sama, veron vaikutus saattaa vaihdella kotimaiseen tuotantoon ja tuontituotteisiin sovellettavista veron määräytymisperusteen laskemis- ja veronkantomenettelyistä riippuen.

14 Pääasiassa kyseessä olevan kulutusveron suhteen asiassa saadusta selvityksestä käy ilmi, että kuljetus- tai jakelukustannukset eivät sisälly veron määräytymisen perusteena käytettyyn arvoon Italiassa valmistettujen tuotteiden osalta, kun taas muista jäsenvaltioista tuotujen tuotteiden osalta veron perusteena on tullausarvo lisättynä mahdollisilla kuljetuskuluilla Italian rajalle sekä vähennettynä kuljetus- ja jakelukuluilla Italiassa.

15 Italian hallitus korostaa, että koska kansallinen vero koskee kotimaisille markkinoille tarkoitettuja tuotteita, kyseinen vero on määrättävä näiden tuotteiden arvosta sillä hetkellä, kun ne asetetaan italialaisen kuluttajan saataville, jolloin tuotteen arvo sisältää kuljetuskustannukset Italian rajalle asti.

16 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan perustamissopimuksen 95 artiklan syrjintäkieltoa rikotaan, jos määritettäessä veroa tuotteen arvon perusteella huomioon otetaan ainoastaan maahan tuotujen tuotteiden osalta sellaisia tekijöitä, jotka nostavat tuotteen arvoa vastaavaan kotimaiseen tuotteeseen verrattuna (asia 74/76, Iannelli & Volpi, tuomio 22.3.1977, Kok. 1977, s. 557, 21 kohta).

17 Toiseksi ennakkoratkaisupyynnön esittämistä koskevasta päätöksestä käy ilmi, että Italian alueeseen kohdistuvat markkinointikulut eivät sisälly veron perusteeseen kotimaisten tuotteiden osalta, kun taas tuontituotteiden osalta Italian ulkopuolella aiheutuneet kustannukset niiden markkinoinnista Italiassa kuuluvat tähän. Näitä sääntöjä sovelletaan myös, kuten julkisasiamies on ratkaisuehdotuksensa 37 kohdassa korostanut, silloin kun markkinointikulut maksetaan keskitetysti.

18 Kyseisten tuotteiden maahantuoja, toisin kuin kotimainen valmistaja, ei siten voi vähentää veron määräytymisperusteesta Italiaan liittyvien markkinointikulujen kokonaismäärää.

19 Kolmanneksi ennakkoratkaisupyynnön esittämistä koskevasta päätöksestä ilmenee, että kotimaisilla valmistajilla on mahdollisuus vähentää tuotteidensa veron perus-

teesta 35 prosentin kiinteä osuus laskutetun myyntinsä arvosta, mikä ei ole mahdollista muista jäsenmaista tuotujen tuotteiden osalta.

20 Italian hallitus tuo esiin, että kiinteä prosenttiosuus on se osa myyntihinnasta, joka vastaa kotimaisen tuotteen markkinointikuluja. Kiinteän vähennyksen myöntäminen vain kotimaisille tuottajille mahdollistaa, että ne voivat määritellä kotimaisten tuotteiden veron perusteen nopeammin ja helpommin. Tämän käytännön tarkoituksena on kuitenkin vain kotimaisten tuotteiden ja tuontituotteiden saattaminen keskenään vertailukelpoiseen asemaan. Kotimaisten valmistajien on vaikeampi määritellä veron perustetta kuin maahantuojien, sillä kotimaisten valmistajien on määritettävä tuotteen arvo vapaasti tehtaasta -lausekkeen mukaisena, kun taas maahantuojat voivat perustaa määrittelyn tullausarvoon ja siten tulliselvitysmenettelyyn.

21 On korostettava, että maahantuojat ja kotimaiset valmistajat ovat toisiinsa verrattavassa asemassa siltä osin kuin ne pyrkivät vähentämään kuljetus- ja markkinointikuluja veron perusteesta.

22 Ennakkoratkaisupyynnön esittämistä koskevasta päätöksestä käy ilmi, että tuontituotteiden osalta velvollisuus veron maksamiseen syntyy tuotteiden maahantuonnin yhteydessä niiden tullausajankohtana, kun taas kotimaisten tuotteiden osalta se syntyy vasta kotimaisen valmistajan jättäessä ilmoituksen veroviranomaisille sitä neljännesvuotta seuraavan kuukauden kuluessa, jonka aikana tuotteet on saatettu markkinoille, vaikka verotettava tapahtuma toteutuukin kulutukseen tarkoitetun tuotteen kansallisille markkinoille saattamisen yhteydessä.

23 Tältä osin on korostettava, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan kotimaiselle tuotannolle varattu maksuaikaan liittyvä etuus tarkoittaa perustamissopimuk-

sen 95 artiklaan sisältyvän kiellon vastaista erilaista kohtelua muista jäsenmaista maahantuotujen tuotteiden vahingoksi (ks. em. asia komissio v. Irlanti).

24 Näissä olosuhteissa Italian hallituksen väitettä, jonka mukaan kotimaisiin tuotteisiin ja tuontituotteisiin sovellettujen veronkantomenettelyjen eron tarkoituksena on kotimaisten valmistajien vapauttaminen velvollisuudesta tehdä veroilmoitus joka tuotteen osalta, ei voida hyväksyä. Mikäli syrjinnän katsotaan olevan kyseessä, 95 artiklassa ei ole määrätty jäsenvaltion mahdollisuudesta oikeuttaa menettelyään.

25 Edellä esitettyyn nähden tästä seuraa, että kansallinen kulutusveroa koskeva laki rikkoo perustamissopimuksen 95 artiklaa

— siltä osin kuin kuljetus- tai jakelukustannukset eivät sisälly veron perusteeseen tässä jäsenvaltiossa valmistettujen tuotteiden osalta, kun taas muista jäsenvaltioista tuotujen tuotteiden osalta veron perusteena on tullausarvo lisättynä mahdollisilla kuljetuskuluilla Italian rajalle sekä vähennettynä kuljetus- ja jakelukuluilla Italiassa;

— siltä osin kuin maan alueeseen kohdistuvat markkinointikulut eivät sisälly veron perusteeseen kotimaisten tuotteiden osalta, kun taas tuontituotteiden osalta Italian ulkopuolella aiheutuneet kustannukset niiden markkinoinnista Italiassa kuuluvat tämän veron perusteena käytettävään arvoon;

— siltä osin kuin mahdollisuus kiinteään vähennykseen veron perusteen määrittämiseksi on varattu kotimaisille tuotteille, ja

— siltä osin kuin tuontituotteiden osalta velvollisuus veron maksamiseen syntyy tuotteiden maahantuonnin yhteydessä niiden tullausajankohtana, kun taas kotimaisten tuotteiden osalta se syntyy vasta kotimaisen valmistajan jättäessä ilmoituksen veroviranomaisille sitä neljännesvuotta seuraavan kuukauden kuluessa, jonka aikana tuotteet on saatettu markkinoille, vaikka verotettava tapahtuma toteutuukin kulutukseen tarkoitetun tuotteen kansallisille markkinoille saattamisen yhteydessä.

26 Esitettyyn kysymykseen on siten vastattava, että perustamissopimuksen 95 artiklaa on tulkittava siten, että sen vastaista on, että jäsenvaltio ottaa käyttöön kulutusveron ja kantaa sitä, kun kotimaisten tuotteiden ja muista jäsenvaltioista tuotujen tuotteiden veron peruste ja veronkantomenettely poikkeavat toisistaan.

Oikeudenkäyntikulut

27 Yhteisöjen tuomioistuimelle huomautuksensa esittäneille Italian hallitukselle ja Euroopan yhteisöjen komissiolle aiheutuneita oikeudenkäyntikuluja ei voida määrätä korvattaviksi. Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (kuudes jaosto)

on ratkaissut Tribunale di Trenton 15.2.1996 tekemällään päätöksellä esittämän kysymyksen seuraavasti:

EY:n perustamissopimuksen 95 artiklaa on tulkittava siten, että sen vastaista on, että jäsenvaltio ottaa käyttöön kulutusveron ja kantaa sitä, kun kotimaisten tuotteiden ja muista jäsenvaltioista tuotujen tuotteiden veron peruste ja veronkantomenettely poikkeavat toisistaan.

Ragnemalm Mancini Murray

Julistettiin Luxemburgissa 17 päivänä kesäkuuta 1998.

R. Grass H. Ragnemalm

kirjaaja kuudennen jaoston puheenjohtaja